

Fremsat den 29. marts 2012 af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Mette Gjerskov)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om randzoner

(Energiafgrøder og offentlig adgang)

§ 1

I lov nr. 591 af 14. juni 2011 om randzoner foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 1, udgår »og flerårige energiafgrøder«.
2. § 2, stk. 2, ophæves.
Stk. 3 bliver herefter stk. 2.
3. I § 2, stk. 3, der bliver stk. 2, udgår », og om, hvilke plantearter der må anvendes til dyrkning af flerårige energiafgrøder, jf. stk. 1«.
4. Efter § 6 indsættes som ny paragraf:
»§ 6a. Randzonerne er åbne for færdsel til fods og ophold, hvis der er lovlig adgang dertil, jf. reglerne i kapitel 4, Offentlighedens adgang til naturen, i lov om naturbeskyttelse.
Stk. 2. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fravige bestemmelsen i stk. 1, når særlige forhold taler for det.«

5. I § 10, stk. 2, ændres »§ 2, stk. 3« til: »§ 2, stk. 2«.

6. I § 11 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:
»Stk. 2. Ministeren kan i den forbindelse fastsætte overgangsregler for afgrøder, der er etableret før lovens ikrafttræden.«

7. § 12 ophæves.

§ 2

Stk. 1. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden.

Stk. 2. Ministeren kan i den forbindelse fastsætte overgangsregler for flerårige energiafgrøder, der er etableret før lovens ikrafttræden.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Baggrund for lovforslaget
  - 2.1. Energiafgrøder
  - 2.2. Offentlighedens adgang
3. Gældende ret
4. Lovforslagets indhold
  - 4.1. Energiafgrøde
  - 4.2. Offentlighedens adgang
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner
6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet
7. Administrative konsekvenser for borgerne
8. Miljømæssige konsekvenser
9. Forholdet til EU-retten
10. Hørte myndigheder og organisationer
11. Skematisk oversigt over konsekvenserne af forslaget

1. Indledning

Randzonenloven (lov nr. 591 af 14. juni 2011) er som en del af Grøn Vækst aftalen et element i den danske implementering af vandrammedirektivet. Det forventes, at randzonenloven vil kunne træde i kraft den 1. september 2012.

Med loven udlægges dyrknings-, gødsknings- og sprøjtefrie randzoner langs alle vandløb og søer større end 100 m² i landzone.

Randzonenloven indeholder en hjemmel til at dyrke energiafgrøder i randzonerne. Denne hjemmel foreslås ophævet med det foreliggende lovforslag.

Randzonenloven indeholder desuden en undtagelse fra naturbeskyttelseslovens regler om offentlighedens adgang til naturarealer udlagt som randzone efter randzonenloven. Denne undtagelse foreslås ligeledes ophævet.

2. Baggrund for lovforslaget

Baggrunden for lovforslaget er dels et ønske om at undgå en u hensigtsmæssig tilplantning med flerårige energiafgrøder langs vandløbenes nærmeste omgivelser, og dels et ønske om at sikre offentligheden adgang til de naturarealer, der opstår i forbindelse med etableringen af randzonerne.

2.1. Energiafgrøder

Beplantning med flerårige energiafgrøder vil kunne være i konflikt med de nødvendige adgangsmuligheder i forbindelse med vandløbsvedligeholdelsen. Dette vil således kunne vanskeliggøre og fordyre vandløbsvedligeholdelsen.

Ved at fjerne muligheden for at tilplante med flerårige energiafgrøder, f.eks. pil, langs vandløb forbedres muligheden for den visuelle oplevelse af et ådalslandskab.

2.2. Offentlighedens adgang

Det er væsentligt at sikre og udvikle en varieret og mangfoldig natur, der er tilgængelig og til glæde for alle.

Det vil derfor være hensigtsmæssigt, at offentligheden får samme adgang til de nye naturarealer, der opstår langs vandløb og søer, som gælder generelt efter naturbeskyttelseslovens regler.

3. Gældende ret

Randzonenloven udlægger dyrknings-, gødsknings- og sprøjtefrie randzoner langs alle vandløb og søer større end 100 m² i landzone.

I disse randzoner må der dog ske dyrkning af flerårige energiafgrøder, hvis dyrkningen foregår uden anvendelse af gødskning og sprøjtning. Flerårige energiafgrøder må dog kun dyrkes i randzonen, hvis der dyrkes tilsvarende afgrøder på de landbrugsarealer, der grænser op til randzonen.

I forbindelse med vedtagelsen af randzonenloven blev adgangsreglerne efter lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 933 af 24. september 2009 også ændret. Reglerne i naturbeskyttelsesloven om, at der ikke er offentlig adgang til de 2 m-bræmmer langs vandløb og søer, der efter lov om vandløb skal holdes udyrkede, blev ændret, således at der heller ikke er offentlig adgang til de udyrkede arealer, der henligger som randzoner efter lov om randzoner, medmindre bræmmerne eller randzonerne grænser op til arealer, der er åbne for offentlighedens adgang.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 27, at kommunalbestyrelsen kan bestemme, at arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 24, helt eller delvis lukkes for offentlighedens adgang, hvis særlige forhold taler for det.

4. Lovforslagets indhold

I forbindelse med behandlingen af forslaget til lov om randzoner (L 158) stillede Enhedslistens medlem af Fødevarerudvalget fire ændringsforslag til lovforslaget, jf. Betænkning over Forslag til lov om randzoner afgivet af Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri den 11. maj 2011.

De første tre ændringsforslag skulle fjerne muligheden for at dyrke energiafgrøder i de dyrkningsfrie randzoner. Det fjerde ændringsforslag skulle sikre offentlighedens adgang til den "nye natur" efter naturbeskyttelseslovens generelle adgangsregler.

De foreslåede ændringsforslag blev kun tiltrådt af et mindretal (S, SF, RV og (UFG)), og blev derfor ikke gennemført.

Det foreslås nu, at de nævnte forslag om at fjerne muligheden for at dyrke energiafgrøder i de dyrkningsfrie randzoner og forslaget om offentlighedens adgang til arealerne indføres i randzonenloven, således at disse regler vil kunne træde i kraft på tidspunktet for randzonenlovens ikrafttræden.

4.1. Energiafgrøder

Beplantning med flerårige energiafgrøder vil kunne være i konflikt med de nødvendige adgangsmuligheder i forbindelse med vandløbsvedligeholdelsen. Dette vil således kunne vanskeliggøre og fordyre vandløbsvedligeholdelsen.

Plantning af flerårige energiafgrøder, f.eks. pil, langs vandløb vil desuden kunne være meget uheldigt for den visuelle oplevelse af landskabet.

Det foreslås derfor at fjerne muligheden for at dyrke energiafgrøder i de dyrkningsfrie randzoner. Såfremt energiafgrøder på en særlig udpeget lokalitet har en veldokumenteret effekt og ønskes gennemført som et specifikt miljøtiltag, vil det, i lighed med andre miljøtiltag, kunne gennemføres efter dispensation. Jf. i øvrigt de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1-3 og 5.

4.2. Offentlighedens adgang

For så vidt angår offentlighedens adgang til randzonerne vil det være hensigtsmæssigt, at offentligheden får samme adgang til de nye naturarealer, der opstår langs vandløb og søer, som den adgang, der gælder generelt efter naturbeskyttelseslovens regler.

Det foreslås derfor, at den vedtagne adgangsbegrænsning til randzonerne ændres til, at offentligheden har adgang til randzonearealerne efter de regler, der gælder efter naturbeskyttelseslovens generelle adgangsregler for naturarealer, jf. de specielle bemærkninger til § 1, nr. 4.

For så vidt angår forslaget om offentlighedens adgang vurderes det, at det vil have begrænsede negative effekter for lodsejere, da der alene vil være tale om adgang til naturarealer. Da det imidlertid ikke kan udelukkes, at enkelte landmænd vil kunne blive uforholdsmæssigt hårdt ramt, foreslås der en regel om, at offentlighedens adgang kan fraviges, når særlige forhold taler for det, f.eks. hvis offentlighedens ad-

gang vil belaste lodsejeren uforholdsmæssigt hårdt på grund af en særlig bynær beliggenhed.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for stat, regioner og kommune

Der vil være øgede statslige udgifter til behandling af ansøgninger om dispensation fra reglen om offentlighedens adgang.

Der kan ikke siges noget konkret om, hvor mange ansøgninger, der vil blive tale om. Det vurderes, at der vil være tale om begrænsede statslige udgifter hertil.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget vurderes kun at have meget begrænsede økonomiske konsekvenser for erhvervet.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

8. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har minimale miljømæssige konsekvenser. Dog kan den øgede færdsel lokalt have konsekvenser for biodiversitet, for eksempel i enkelte bynære områder.

9. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

10. Hørte myndigheder og organisationer

Lovforslaget har været sendt i høring hos Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforening, Dansk Botanisk Forening, Dansk Ejendoms-mæglerforening, Dansk Energi Brancheforening, Dansk Gartneri, Dansk Juletræsdyrkerforening, Dansk Kvæg, Dansk Landbrugsrådgivning, Dansk Land- og Strandjagtforening, Dansk Ornitologisk Forening, Dansk Pelsdyravlerforening, Danske Maskinstationer og Entreprenører, Danske Regioner, Danske Svineproducenter, Dansk Skovforening, Dansk Vand- og Spildevandsforening, Den Danske Dommerforening, Den Danske Landinspektørforening, De Danske Skovdyrkerforeninger, Det Biovidenskabelige fakultet, Det Danske Fjerkræråd, Hedeselskabet, Det Økologiske Råd, Fagligt Fælles Forbund, Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Foreningen af Biodynamisk Jordbrug, Foreningen af Vandværker i Danmark, Frie Bønder – Levende Land, Friluftsrådet, Kommunernes Landsforening (KL), Køddbranchens Fællesråd, LandboUngdom, Landbrug & Fødevarer, Landdistrikternes Fællesråd, Landsforeningen af Danske Mælkeproducenter, Lejernes Landsorganisation i Danmark, Mejeriforeningen, Naturrådet, Parcelhusejernes Landsforening, Politimesterforeningen, Realkreditrådet, Sammenslutningen af Danske Småøer, Småskovforeningen

Danmark, Økologisk Landsforening og samtlige jordbrugs-kommissioner.

11. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/-mindre udgifter	Negative konsekvenser/-merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Begrænsede statslige udgifter til behandling af dispensationsansøgninger
Administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Begrænsede statslige konsekvenser
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Minimale konsekvenser
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Minimale konsekvenser
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Ingen	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1-3 og 5.

I randzoner må der efter de gældende regler i randzonelovens § 2 ske dyrkning af flerårige energiafgrøder, hvis dyrkningen foregår uden anvendelse af gødskning og sprøjtning. Flerårige energiafgrøder må dog kun dyrkes i randzonen, hvis der dyrkes tilsvarende afgrøder på de landbrugsarealer, der grænser op til randzonen.

Med ændringsforslagene nr. 1-3 og 5 udgår undtagelsen om, at det er muligt at dyrke energiafgrøder i randzonerne, fra det generelle forbud mod dyrkning i randzonerne.

Til nr. 4.

Med dette forslag til ny § 6a præciseres, at der er samme adgang til naturarealer i randzoner, som gælder for andre naturarealer, jf. reglerne i kapitel 4, Offentlighedens adgang til naturen, i lov om naturbeskyttelse. Hovedreglen i naturbeskyttelseslovens § 24, stk. 1, er, at udyrkede arealer er åbne for færdsel til fods og ophold, hvis der er lovlig adgang til arealerne. Denne ret til adgang til naturarealer vil således også med forslaget komme til at gælde for randzonerne.

Arealets beskaffenhed har betydning for, hvornår et udyrket areal i driftsmæssig forstand bliver til et udyrket areal i naturbeskyttelseslovens forstand. Ifølge naturbeskyttelseslovens definition vil der således ikke nødvendigvis med det samme blive offentlig adgang til et areal, som ændres fra at være et dyrket areal til at være et i driftsmæssig henseende udyrket areal i randzonen. Der kan gå en årrække, inden arealet lever op til naturbeskyttelseslovens definition af at være et udyrket areal.

Efter naturbeskyttelseslovens § 24, stk. 4, gælder offentlighedens adgang ikke privatejede arealer, der i deres helhed er forsvarligt hegnede. Det vil således også gælde for randzonerne. Der er dog efter naturbeskyttelseslovens § 24, stk. 5,

adgang til hegnede, udyrkede arealer, hvor der ikke er græsende husdyr, gennem låger og led og over stenter og lignende, såfremt der ikke er opsat skilte, der helt eller delvis forbyder denne færdsel. Ejeren kan opsætte sådanne skilte, hvis færdselen er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen, hvis den i særlig grad generer privatlivets fred, eller hvis der er behov for beskyttelse af dyre- og planteliv. Hvor hegningen eller skiltningen ikke er rimeligt begrundet, kan kommunalbestyrelsen påbyde hegningen eller skiltningen fjernet eller påbyde opsætning af låger, stenter eller lignende eller opsætning af skilte om adgangsmuligheden.

Efter de gældende regler i naturbeskyttelseslovens § 24, stk. 4, er der kun adgang til de 2 m bræmmer langs vandløb og søer, der efter lov om vandløb skal holdes udyrkede, hvis arealerne grænser op til arealer, der er åbne for offentlighedens adgang. Med den foreslåede offentlige adgang til naturarealer i randzonerne vil der dermed også blive tale om adgang til de arealer, der ligger inden for 2 m bræmmerne efter vandløbsloven.

Det kan ikke udelukkes, at enkelte lodsejere vil kunne blive uforholdsmæssigt hårdt ramt. Der foreslås derfor i stk. 2 en regel om, at offentlighedens adgang kan fraviges, når særlige forhold taler for det, f.eks. hvis offentlighedens adgang vil belaste vedkommende uforholdsmæssigt hårdt på grund af en særlig bynær beliggenhed.

Bestemmelsen i hovedlovens § 9, stk. 2, indeholder en hjemmel til at delegere varetagelsen af opgaver efter loven til myndigheder under ministeriet. Det er hensigten, at varetagelsen af opgaver efter loven skal delegeres til NaturErhvervstyrelsen.

Efter naturbeskyttelseslovens § 27 kan kommunalbestyrelsen desuden bestemme, at arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 24, helt eller delvis lukkes for offentlighedens adgang, hvis særlige forhold taler for det.

Til nr. 6.

Reglerne i den vedtagne randzonenlov har givet anledning til tvivl om, hvorvidt det vil være tilladt at høste afgrøder, der er etableret før loven træder i kraft. Med den foreslåede bestemmelse kan ministeren i forbindelse med lovens ikrafttræden fastsætte overgangsregler for afgrøder, der er etableret før loven træder i kraft. Bemyndigelsen i § 11, stk. 2, forudsættes anvendt til at fastsætte regler om, at det skal være tilladt at høste afgrøder, såvel etårige som flerårige afgrøder, der er etableret før lovens ikrafttræden.

Den foreslåede hjemmel omfatter ikke flerårige energiafgrøder, da disse er omfattet af undtagelsesreglen i den gældende randzonenlov, hvorefter det er tilladt at dyrke flerårige energiafgrøder i randzonerne. Det foreslås derfor i forslaget til lov om ændring af lov om randzoner, der ophæver muligheden for at dyrke flerårige energiafgrøder, at der skal gælde en tilsvarende hjemmel for så vidt angår de flerårige energiafgrøder, jf. bemærkningerne nedenfor til ændringsforslagets § 2, stk. 2.

Til nr. 7.

I forbindelse med vedtagelsen af randzonenloven blev adgangreglerne efter lov om naturbeskyttelse også ændret. Undtagelsesreglen i naturbeskyttelsesloven om, at der ikke er offentlig adgang til de 2 m-bræmmer langs vandløb og søer, der efter lov om vandløb skal holdes udyrkede, blev udvidet til også at gælde de udyrkede arealer, der henligger

som randzoner efter lov om randzoner, medmindre bræmmerne eller randzonerne grænser op til arealer, der er åbne for offentlighedens adgang. Denne bestemmelse er endnu ikke trådt i kraft, idet bestemmelsen først skal træde i kraft samtidig med randzonenloven.

Med ændringsforslaget ophæves den ændring af naturbeskyttelseslovens § 24, stk. 4, 2. pkt., som fremgår af den vedtagne randzonenlov, jf. herved bemærkningerne ovenfor til nr. 4.

Til § 2

Det foreslås i stk. 1, at tidspunktet for lovens ikrafttrædelse fastsættes af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri. En lignende bestemmelse findes i hovedloven (lov nr. 591 af 14. juni 2011). Lovændringen vil blive sat i kraft samtidig med hovedloven. Som det fremgår af de almindelige bemærkninger under pkt. 1. Indledningen forventes hovedloven at kunne få ikrafttræden 1. september 2012.

Det foreslås i stk. 2, at ministeren kan fastsætte overgangsregler for flerårige energiafgrøder, der er etableret før loven træder i kraft. Bemyndigelsen i § 2, stk. 2, forudsættes anvendt til at fastsætte regler om, at det skal være tilladt at høste flerårige energiafgrøder, der er etableret før lovens ikrafttræden.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

§ 2. I randzonerne må der uanset § 1, stk. 1, ske dyrkning af vedvarende græs og flerårige energiafgrøder, hvis dyrkningen foregår uden anvendelse af gødskning og sprøjtning, og hvis det i øvrigt ikke er i strid med anden lovgivning.

Stk. 2. Flerårige energiafgrøder må dog kun dyrkes i randzonen, hvis der dyrkes tilsvarende afgrøder på de landbrugsarealer, der grænser op til randzonen.

Stk. 3. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte regler om, i hvilket omfang der kan ske omlægning af vedvarende græs, jf. stk. 1, og om, hvilke plantearter der må anvendes til dyrkning af flerårige energiafgrøder, jf. stk. 1.

§ 10. Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes med bøde den, der overtræder § 1, stk. 1.

Stk. 2. I forskrifter fastsat i medfør af § 2, stk. 3, kan der fastsættes straf i form af bøde for overtrædelse af forskrifterne.

Stk. 3. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

§ 12. I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 933 af 24. september 2009, som ændret ved § 5 i lov nr. 1383 af 21. december 2009, § 3 i lov nr. 1519 af 27. december 2009, og § 1 i lov nr. 484 af 11. maj 2010, foretages følgende ændring:

1. § 24, stk. 4, 2. pkt., affattes således:

»Bestemmelsen gælder heller ikke de bræmmer langs vandløb og søer, som efter lov om vandløb skal holdes udyrkede, eller udyrkede arealer, der henligger som randzoner efter lov om randzoner, medmindre bræmmerne eller randzonerne grænser op til arealer, der er åbne for offentlighedens adgang.«

Lovforslaget

§ 1.

I lov nr. 591 af 14. juni 2011 om randzoner foretages følgende ændringer:

1. I § 2, *stk. 1*, udgår »og flerårige energiafgrøder«.

2. § 2, *stk. 2*, ophæves.

3. I § 2, *stk. 3*, der bliver stk. 2, udgår », og om, hvilke plantearter der må anvendes til dyrkning af flerårige energiafgrøder, jf. stk. 1«.

4. Efter § 6 indsættes som ny paragraf:

»§ 6a. Randzonerne er åbne for færdsel til fods og ophold, hvis der er lovlig adgang dertil, jf. reglerne i kapitel 4, Offentlighedens adgang til naturen, i lov om naturbeskyttelse.

Stk. 2. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fravige bestemmelsen i stk. 1, når særlige forhold taler for det.«

5. I § 10, *stk. 2*, ændres »§ 2, stk. 3« til: »§ 2, stk. 2«.

6. I § 11 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Ministeren kan i den forbindelse fastsætte overgangsregler for afgrøder, der er etableret før lovens ikrafttræden.«

7. § 12 ophæves.

§ 2.

Stk. 1. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden.

Stk. 2. Ministeren kan i den forbindelse fastsætte overgangsregler for flerårige energiafgrøder, der er etableret før lovens ikrafttræden.